

ERF NACHTEGAAL IN HULSHORST

Zijaanzicht landschapsarchitecten
december 2021

*Deze studie is uitgevoerd
in opdracht van:*

Erik Bootsma
Lijsterlaan 47
3853 TB Ermelo
erik@bootsma-s.nl
m 06 20596307

zijaanzicht
LANDSCHAPSARCHITECTEN

Amsterdamseweg 21
Postbus 247, 6800 AE Arnhem
t 026 445 95 03
e info@zijaanzicht.nl
i www.zijaanzicht.nl

Inhoud

Aanleiding	5
Beleid van gemeente en provincie	7
Historie	9
Bestaande situatie	11
Visie en voorstudie	13
Schetsontwerp	15
Beeldkwaliteitsplan	17

^ gemeentelijk monument Nachtegaal
vogelvlucht locatie >
vanaf de westkant van de Essenburgweg

Aanleiding

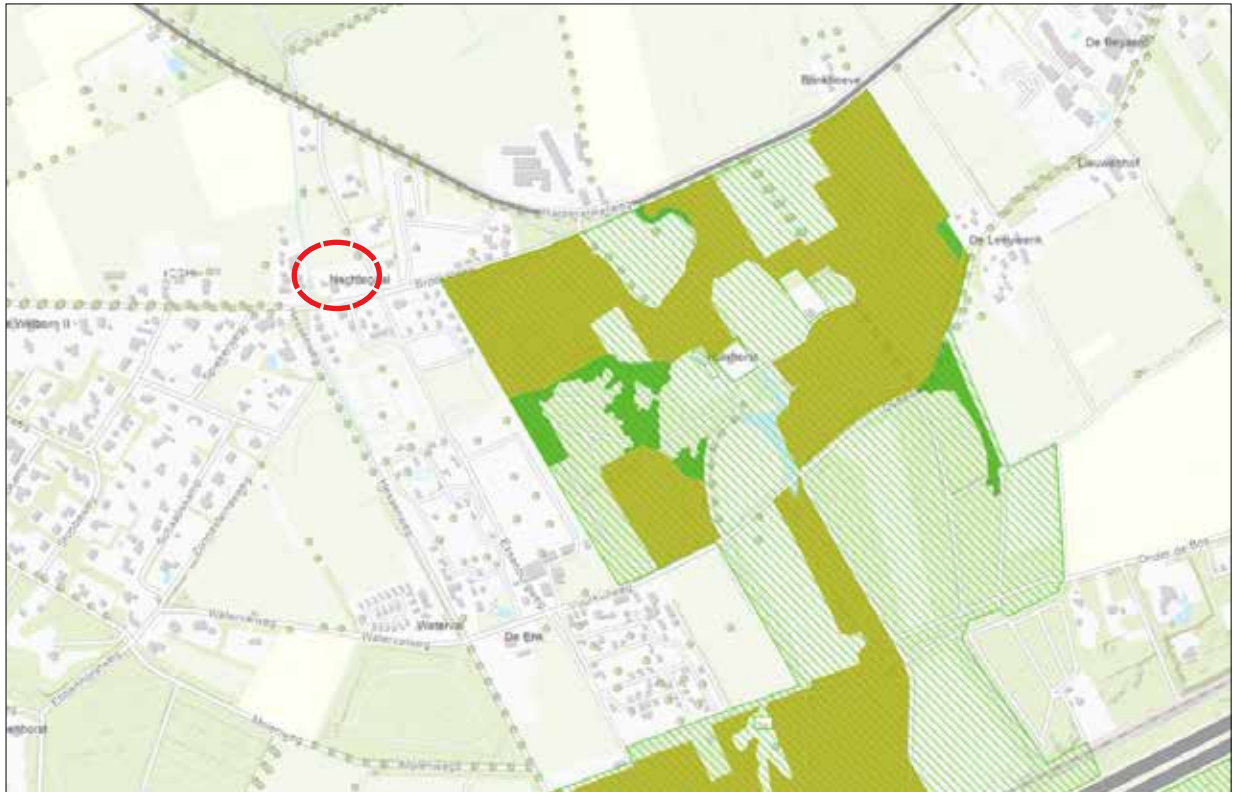
Het gemeentelijk monument Nachtegaal werd tot voor kort bewoond door de heer en mevrouw Hop die hier hun hele leven hebben gewoond. Meneer Hop is een nazaat van de jachtopziener die de eerste bewoner was van het huis. Nu de ouders overleden zijn wil de familie de oude jachtopzienerswoning renoveren en aanpassen aan de eisen van deze tijd. Het verkeert in slechte staat. De latere uitbreidingen van de woning detoneren met het monument; deze zullen worden gesloopt en vervangen door een beter passende aanbouw. Tegelijk wordt ook het erf als geheel aangepakt. Diverse oude schuren en bijgebouwen vertonen gebreken, evenals het bakhuis dat achter de woning. Deze worden eveneens gesloopt.

De gemeente Nunspeet is in principe akkoord met het voorstel deze opstallen te vervangen door twee

woningen. Eén woning wordt gebouwd in plaats van verschillende bijgebouwen (opp. 600m²), en één vervangt het bakhuis. Deze laatste is bestemd als recreatiewoning, maar omdat het sinds de peildatum 14 augustus 2000 permanent bewoond is geweest kan de woning een kleine woonbestemming krijgen.

Met de middelen die met de bouw van de twee woningen vrij komen kan restauratie en isolatie van het monument gerealiseerd worden, zodat dit voor de toekomst behouden kan worden.

De gemeente vraagt een samenhangend inrichtingsplan voor het aangepaste Nachtegaal en de twee nieuwe woningen, waarbij de nieuwe woningen Nachtegaal niet mogen overvleugelen. De groene kwaliteiten van het erf, de ligging aan de Hierdense beek en Essenburgweg, en de relatie met landgoed Essenburg verdienen het gerespecteerd te worden.

*nabij gelegen
Natura 2000 gebied*

*links: bestemmingsplan
Buitengebied gemeente Harderwijk 2014
rechts: bestemmingsplan
Buitengebied gemeente Nunspeet 2019*

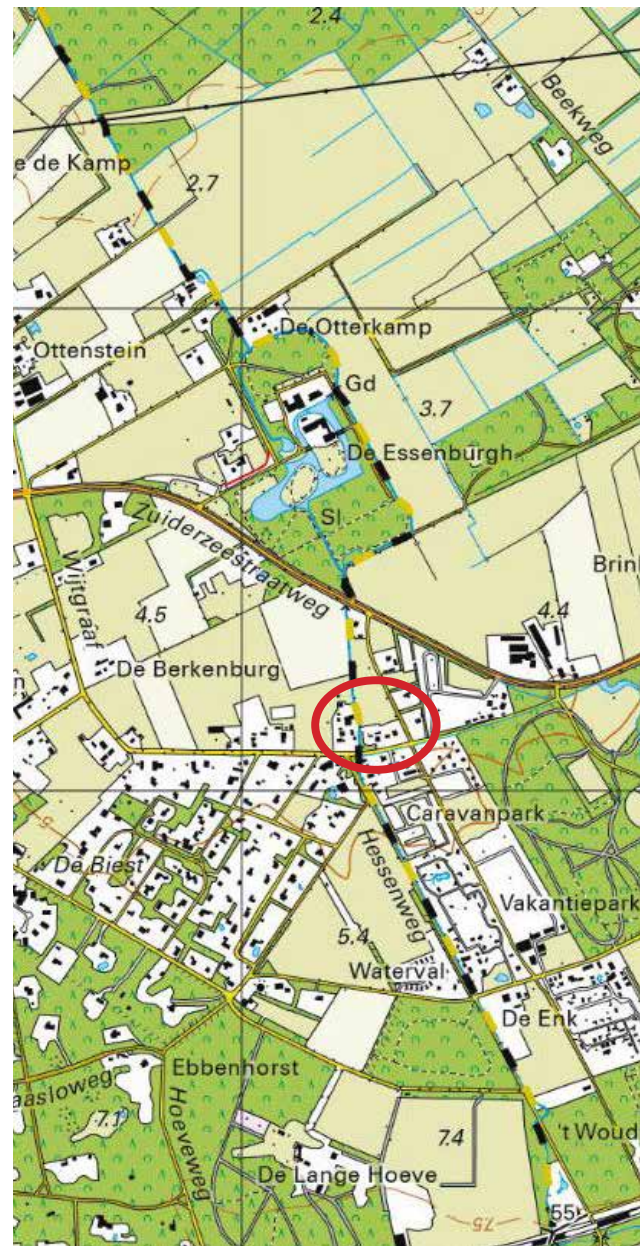
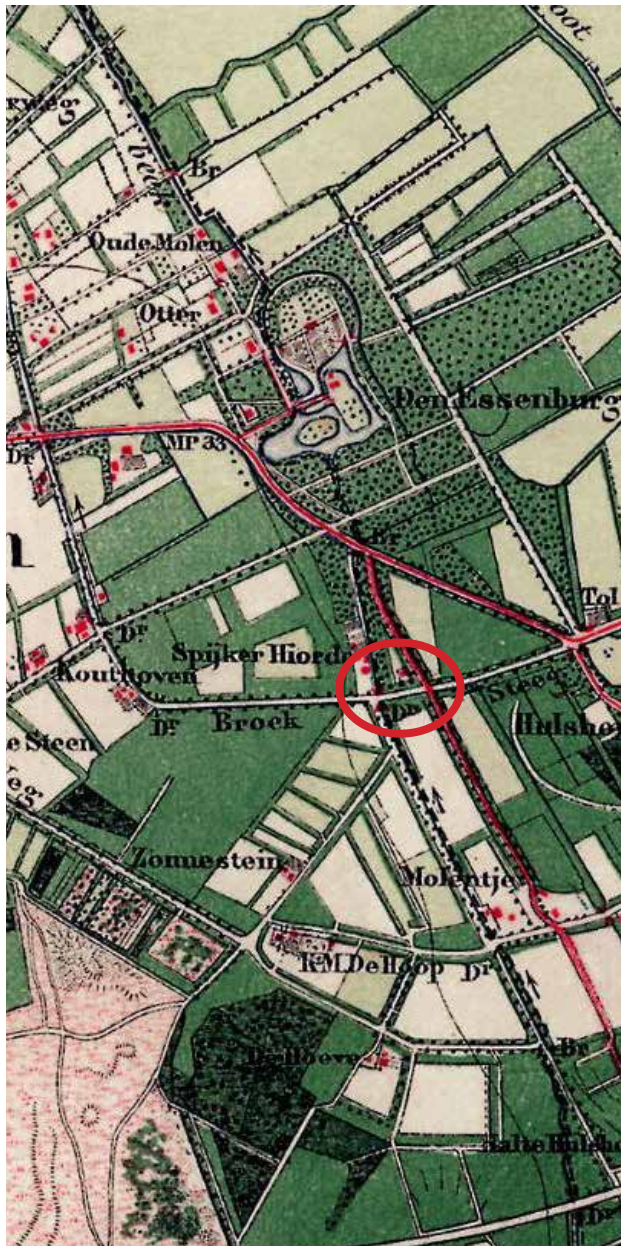
Beleid gemeente en provincie

Al verschillende erven in de gemeente zijn van functie veranderd. Aan de Wijtgraaf/Broeksteeg is alleen erf Nachtegaal en het erf van de burens, Wijtgraaf 59 in Hierden, gemeente Harderwijk, nog agrarisch van karakter. Het zijn ensembles van verschillende gebouwen en beplanting, met achter erf Nachtegaal een open weide.

Het perceel heeft nu een woonbestemming, het bakhuis een recreatiebestemming. Dit is zoals gezegd al lange tijd bewoond door opeenvolgende huurders.

Dichtbij erf Nachtegaal ligt Natura 2000 gebied met beuken-, eikenbossen met hulst, en enkele relictten oude eikenbossen.

^ historische topografische kaarten uit 1890, 1970, 2020

Historie

De jachtopzienerswoning maakte lang deel uit van landgoed Essenburg en dateert ongeveer uit 1874, het bakhuis uit 1880. Toen was de Zuiderzeestraatweg er al, die dateert uit 1830. Naarmate deze drukker werd en moeilijker oversteekbaar, werd de ruimtelijke relatie van de woning met het landhuis steeds zwakker. Landgoed Essenburg ligt niet alleen aan de andere kant van de weg maar bovendien in een andere gemeente, de gemeente Harderwijk.

Op de topografische kaarten is te zien dat dit halfopen overgangsgebied op de flank van de Veluwe langzaam aan het domein werd van steeds grotere recreatieparken en woningen. Het agrarisch grondgebruik is sterk afgenomen.

links de beukenhaag langs en fruitbomen op het terrein, rechts de entree vanaf de Broeksteeg

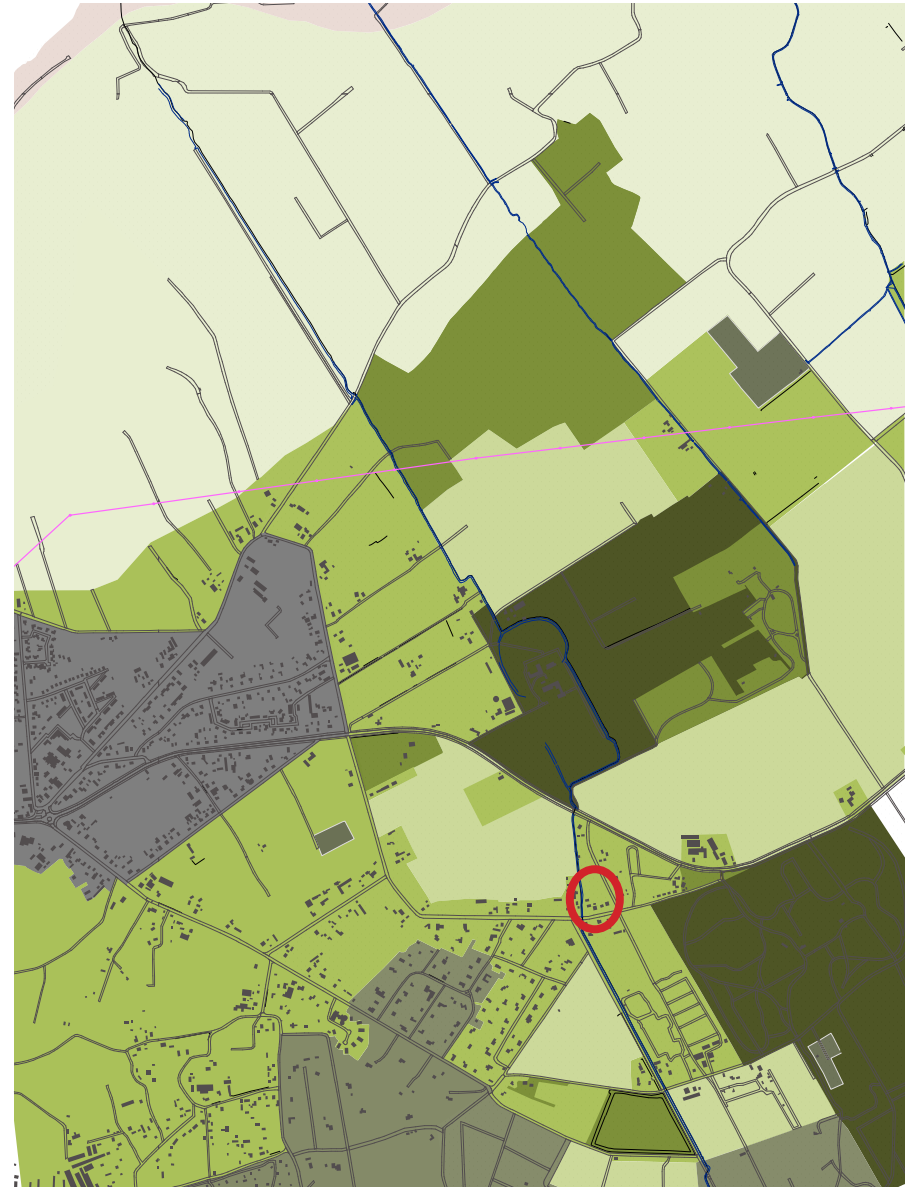
Bestaande situatie

Met name de voorgevel is karakteristiek. De oorspronkelijke houten topgevel is vervangen door een metselwerk met een later geplaatst raam. De zijgevel was een blinde gevel vóór de aanbouwen werden geplaatst. De achtergevel is voor verbetering vatbaar. Het smalle pad langs de voordeur loopt van de Essenburgweg naar het erf en is het behouden waard.

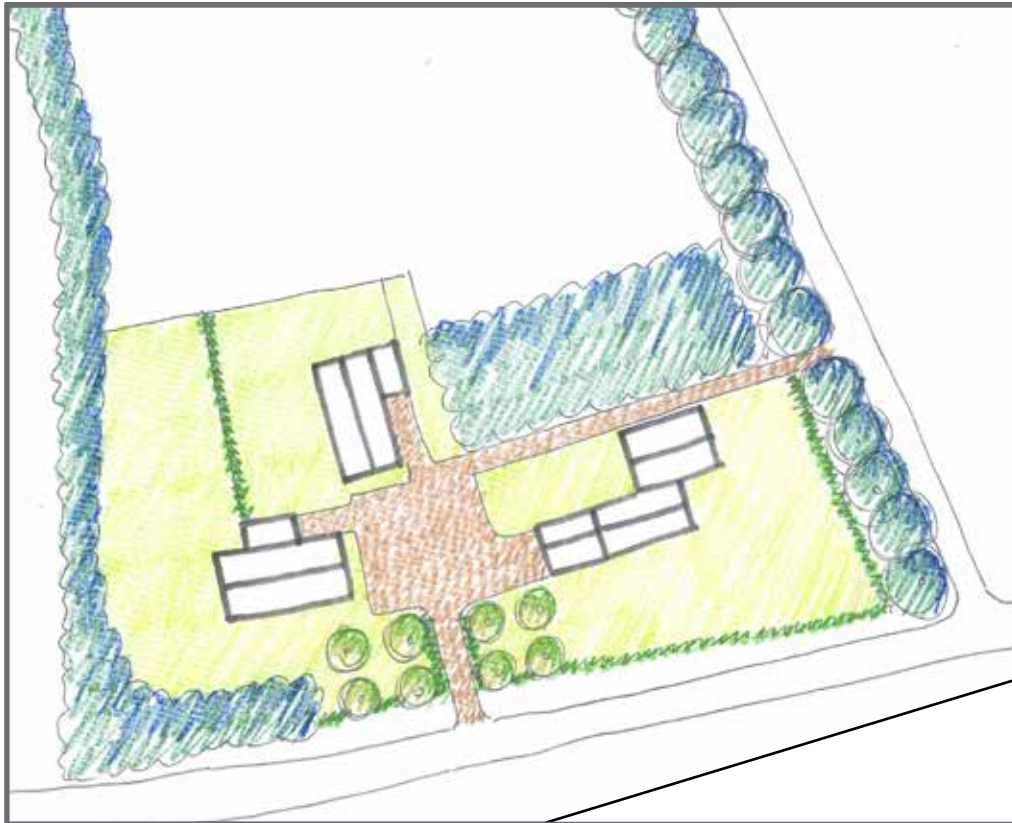
De foto's op p. 10 geven een beeld van de te slopen schuren en bijgebouwen. De fruitbomen bij het bakhuis en de haag op de erfgrans zijn elementen om op te nemen in de nieuwe terreininrichting, evenal de houtwal op de grens met de open weide.

Bodem. Op korte afstand zijn veel verschillen in de bodem te zien. Nachtegaal ligt op de zandige flank van de Veluwe. Richting voormalige Zuiderzee klei- en veengronden.

Landschapstypen. De flank is half open, met afwisselend bos en landgoederen, bosjes, houtsingels en open plekken.

Visie en voorstudie

De randen van het erf zijn gaaf en mooi. De beplante smalle en inmiddels doodlopende Essenburgweg waaraan Nachtegaal geadresseerd is, de beukenhaag langs de ontsluitingsweg de Broeksteeg, de Hierdensebeek aan de westzijde met de beuken erlangs, en de open weide ten noorden van het erf. Deze weide is ook eigendom van de familie. Naast achterstallig onderhoud aan de gebouwen is er ook sprake van achterstallig onderhoud aan de bomen en beplantingen. Karakteristiek zijn de fruitbomen bij binnenkomst.

Het karakter van het erf vraagt om een gemeenschappelijke entree vanaf de Broeksteeg. Rond de gedeelde, half verharde of beklinkerde ruimte, kunnen de twee nieuwe woningen en de aanbouw van Nachtegaal op verschillende manieren worden gesitueerd. Een voorstudie is besproken met de dorpsbouwmeester van de gemeente Nunspeet en leidde tot de keuze voor twee losse woningen met een eigen bijgebouw. Toepassing van hagen op erf grenzen en versterking van de entree met meer fruitbomen is wenselijk.

Nadere studie van het uitgegroeide bosje ten noorden van Nachtegaal maakt duidelijk dat met name de houtwal langs de weide behoudenswaardig is. De rest van het bosje kan worden uitgedund.

Onder: bestaande situatie. Boven: schetsontwerp.

Schetsontwerp

Aan het gedeelde erf staan twee schuurwoningen van resp 100 en 120 m², beide met één laag met zadeldak. Zo begeleiden een langsgevel en een kopgevel het erf. De tuin van beide woningen grenst aan de open weide, en de westelijk woning grenst aan de Hierdense beek. Een zone van 5 meter langs de Hierdensebeek blijft onaangetast. Bomen die hier in het verleden gesneuveld zijn worden herplant. De erfscheiding tussen beide woningen heeft een groen karakter, bijvoorbeeld een wintergroene ligusterhaag of haag van steeneik.

De achteraanbouw van Nachtegaal vervangt de eerdere aanbouwen aan de zuidzijde van de woning. Vanaf de Essenburgerweg gezien bepaalt dan alleen het monument het beeld. De kap van het monument is moeilijk bruikbaar te maken. Om een slaapkamer, badkamer en bijkeuken in de aanbouw te kunnen realiseren is een extra bebouwd oppervlak nodig ter grootte van Nachtegaal, daarmee verbonden door een transparant tussenlid. Het totale woonoppervlak komt dan op 160m², verdeeld over twee kleinere volumes.

De woningen, hun bijgebouwen en de achteraanbouw van Nachtegaal vormen een samenhangend ensemble. Ze zijn verwant aan elkaar maar niet identiek. De achteraanbouw gaat bovendien een eigentijdse relatie aan met het monument. Een werkschuur bij Nachtegaal biedt ruimte aan eventuele landbouwmachines voor beheer van de weide.

Extra fruitbomen begeleiden de entree.

referentiebeelden boerderijwoningen

Beeldkwaliteit

De aanknopingspunten uit Notitie Ruimtelijke kwaliteit Functieverandering (2012) zijn gevolgd.

Uitstraling

Beide nieuwe woningen en alle bijgebouwen zijn ondergeschikt aan het hoofdgebouw, Nachtegaal. Eigentijdse architectuur voor woningen en achteraanbouw is mogelijk. Alle nieuwe toevoegingen zijn terughoudend en zorgvuldig gedetailleerd in hun architectuur.

Positie

Woningen, bijgebouwen en achteraanbouw liggen achter de rooilijn van Nachtegaal.

Ensemble

Woningen, achteraanbouw en bijgebouwen vormen een samenhangend ensemble, verwant maar niet identiek. Bomen, hagen en fruitbomen doen daarin mee. Er is één aansluiting op de Broeksteeg, de doorgaande weg.

Vorm

Nachtegaal, de nieuwe woningen en bijgebouwen hebben een eenvoudige rechthoekige grondvorm.

Dak / kap

De drie woningen en de werkschuur behorend bij Nachtegaal hebben één laag en zadeldak. De andere bijgebouwen hebben een zadeldak wanneer ze los geplaatst worden en een lessenaarsdak als ze aan de woning vastgebouwd worden.

Materialen dak

De daken worden bedekt met keramische zwarte pannen. Ook sedum en eventueel zink behoren tot de mogelijkheden.

Zonnepanelen: voorkeur voor in het ontwerp geïntegreerde zwarte panelen zonder aluminium rand. Integreer faunavoorzieningen in het dak of in de dakrand, bijvoorbeeld nestgelegenheid voor de huismus.

Materialen gevel

Gevels zijn van hout, baksteen, of een combinatie van deze. In het tussenlid domineert glas.

Erfgrenzen en terreinmeubilair

Bestaande erf grenzen zijn met een beukenhaag beplant. Ook langs de andere erf grenzen hebben hagen de voorkeur. Naast beuk kan gedacht worden aan (half)wintergroene liguster of steeneik. Overige hekken zijn laag (max 1.20m) en bij voorkeur van (kastanje)hout, inclusief poorten en slagboom. Ook ander terreinmeubilair heeft een landelijke uitstraling, met inbegrip van de verlichting.

Verharding

Het erf wordt uitgevoerd in halfverharding, bijvoorbeeld Achterhoeks padvast, of gebakken klinkers. Terrassen in gebakken klinkers of Schellevis betontegels, het pad langs Nachtegaal in klinkers.

Tuininrichting

De tuininrichting is overwegend informeel, onverhard en groen.

